

Lesbrief Gorcumse literatuurprijs (GLP) 2025

Omzien

Beste docenten Nederlands en geschiedenis,

Het thema voor de Gorcumse literatuurprijs 2025 is **Omzien**. Wedstrijd: schrijf een verhaal (van maximaal 1000 woorden) of gedicht (van maximaal 30 regels) en stuur dit in via de site www.gorcumseliteratuurprijs.nl/ikdoemee. De verhalen en gedichten kunnen vanaf **15 januari tot 15 juni 2025** ingeleverd worden. Iedere inzending moet op **individuele** basis via het inzendformulier, voorzien van naam, leeftijd en woonplaats gedaan worden! Wie een **workshop** - gegeven door een gerenommeerde schrijver/dichter/woordkunstenaar - op zijn of haar school zou willen organiseren, kan die aanvragen via schrijf@gorcumseliteratuurprijs.nl. De helft van de kosten wordt vergoed door de Stichting literaire workshop (= de Gorcumse literatuurprijs).

Met vriendelijke groeten,

Ellen du Cloux,

Oud-docent Nederlands en bestuurslid van de Gorcumse literatuurprijs

Mogelijke opzet van de lessen

(Uiteraard is het mogelijk een keuze uit deze lessen te maken, afhankelijk van het onderwijstype)

1

- Introductie thema 2025 van de GLP: **Omzien**
- Brainstormen over het thema: achteruit kijken, terugblik, omkijken met weemoed, woede, vreugde, wrok/haat; je kunt ook omzien naar elkaar.
- **Opdracht:** Maak een woordweb rond het thema **Omzien**.
- Nederland kijkt in 2025 terug naar 80 jaar bevrijding. Zie www.gorincheminspireert.nl.
- Je kunt aandacht besteden aan de 3 oktober razzia in Gorinchem en/of de Stolpersteinen (struikelstenen) die bij diverse Gorcumse huizen, waar joden gewoond hebben, neergelegd zijn. Een joodse mevrouw, Reinie Elkerbout, heeft de oorlog overleefd en kan daar boeiend over vertellen en Judith Uytterlinde heeft hierover een

boek, *De vrouw die zegt dat ze mijn moeder is* (2012) geschreven.

Tevens is het goed om Esther van Vriesland, de 'Gorcumse Anne Frank' te noemen. Zij is met haar dagboek aanwezig in het Gorcums Museum. Waarschijnlijk wordt - in het kader van 80 jaar bevrijding - ook de musical "Esther" weer opgevoerd.

Het is eveneens de bedoeling dat het Gorcums Museum in 2025 middels een tentoonstelling aandacht zal besteden aan Anne Frank.

Bovendien zijn er diverse Gorcumse verzetshelden - zoals Marinus Spronk naar wie een laan genoemd is - te noemen en worden de minder bekende Gorcumers samengebracht in het boek van Sjaak Kouwenhoven. Dat boek, met de werktitel **(On)bekende Gorcumse gezichten**

uit de Tweede Wereldoorlog zal in februari 2025 verschijnen.

Lees de inleiding van het boek **Vrijheid!** voor dat door de GLP (samen met de HVOG) uitgebracht is naar aanleiding van 75 jaar bevrijding. Als het goed is, is er in de mediatheek van de scholen een exemplaar hiervan aanwezig. Ook staat het boek in de Openbare Bibliotheek van Gorinchem. Hierin wordt verwezen naar de bekende zinsnede "Kom vanavond met verhalen" etc. uit het gedicht van Leo Vroman, **Vrede**.

- **Opdracht:** Bespreek in groepjes de vraag "Wat betekent vrijheid voor jou?"
- **Woordenschat:**
 - Inventarisatie samenstellingen met "zien".
 - Welke woorden kun je in verband brengen met zien, horen, ruiken, voelen en proeven (je zintuigen)?
- **Opdracht:** schrijf een korte herinnering in dichtvorm bij een 'gekozen zintuig', zoals de herinnering aan een zoete geur van een vrucht uit bv. Italië, het geluid van de ruisende zee aan het Scheveningse strand of het gevoel van warm zand aan een Spaanse Costa. Juist bij creatief schrijven is het goed veel woorden die zintuigelijke ervaringen weergeven, tot je beschikking te hebben.
- **Opdracht:** Schrijf een verhaaltje, waarin je terugkijkt op/omkijkt naar je leven tot nu toe.
- Bespreking van de geschreven verhaaltjes.
- Feedbackpunten: komt het onderwerp goed over en is er gebruik gemaakt van de zintuigwoorden?

- Welke synoniemen van 'zien' ken je? Is 'zien' hetzelfde als 'kijken' en 'horen' gelijk aan 'luisteren'.
- **Opdracht:** Vul een verhaaltje van Toon Tellegen aan: 'De termiet vond alles overbodig' (**Een hart onder de riem**, p.25). Het thema moet zijn 'omzien naar de wereld', in de zin van duurzaamheid/een milieuaspect e.d. en probeer synoniemen van en samenstellingen met -zien in je verhaal te verwerken.

- Bespreking van de verhaaltjes qua inhoud en taalgebruik in groepjes van vier.
- Geef elkaar een top en een tip.
- Welke soorten gedichten ken je?
- **Begrippenapparaat:** elfje, kwatrijn/sonnet, haiku etc.
- **Opdracht:** kies een eigen voorwerp of foto, waar je een herinnering bij hebt en schrijf naar aanleiding hiervan een gedicht (bv elfje, haiku of een vrij vers).

- Voorlezen van het hoofdstuk "De halte" uit **Het bittere kruid** van Marga Minco
- Kenmerken van het ultrakorte verhaal (zie: Schrijven online).
- **Opdracht:** schrijf een ultrakort verhaal op het thema "omzien in woede/haat/verdriet/vreugde" met een ik-perspectief en een duidelijke ruimte/plaats van handeling.
- **Begrippenapparaat:** thema, motieven, round en flat characters, perspectief, tijdsverloop, ruimte.
- Voorlezen aan elkaar van de geschreven ultrakorte verhalen; kiezen van de beste verhaal van de groep en dat presenteren aan de klas.
- Maak er een wedstrijdje van: welk verhaal is nu het allerbeste van de klas?
- Prijs: GLP boek nummer 2: "**Wat laat je na, hoe wil je herinnerd worden?**" (Verkrijgbaar via educloux@planet.nl).
- Groepsverhaal introduceren. "Ik ben aangekomen in het land van mijn dromen en kijk achterom...". Hierin moeten de tot nu toe geleerde woorden en begrippen zoveel mogelijk verwerkt worden.
- **Opdracht:** Schrijven aan je verhaal/gedicht voor de Gorcumse literatuurprijs (GLP) rond het thema **Omzien**. Nogmaals: je kunt hierbij ook denken aan de vraag "Wat betekent 'vrijheid' voor jou?"

Namens de Stichting literaire workshop/De Gorcumse literatuurprijs wens ik iedereen heel veel succes!

Gebruikte bronnen:

- Gedicht "Vrede" van Leo Vroman
- Verhaal Toon Tellegen uit de bundel *Hart onder de riem*
- Hoofdstuk "De halte" uit *Het bittere kruid* van Marga Minco

Keuze opdrachten voor de leerlingen

Omzien

- 1 • Maak een woordweb rond het thema **Omzien**.
• Bespreek in groepjes de vraag "Wat betekent vrijheid voor jou?"
- 2 • Schrijf een korte herinnering in dichtvorm bij een 'gekozen zintuig', zoals de herinnering aan een zoete geur van een vrucht uit bv. Italië, het geluid van de ruisende zee aan het Scheveningse strand of het gevoel van warm zand aan een Spaanse Costa. Juist bij creatief schrijven is het goed veel woorden die zintuigelijke ervaringen weergeven, tot je beschikking te hebben.
• Schrijf een verhaaltje, waarin je terugkijkt op/omkijkt naar je leven tot nu toe.
- 3 • Vul een verhaaltje van Toon Tellegen aan: 'De termiet vond alles overbodig' (**Een hart onder de riem**, p.25). Het thema moet zijn 'omzien naar de wereld', in de zin van duurzaamheid/ een milieuaspect e.d. en probeer synoniemen van en samenstellingen met -zien in je verhaal te verwerken.
- 4 • Kies een eigen voorwerp of foto, waar je een herinnering bij hebt en schrijf naar aanleiding hiervan een gedicht (bv elfje, haiku of een vrij vers).
- 5 • Schrijf een ultrakort verhaal op het thema "omzien in woede/haat/verdriet/vreugde".
• Gebruik hierbij:
 - een ik-perspectief en
 - een duidelijke ruimte/plaats van handeling.
- 6 • Maak in groepjes van vier een groepsverhaal. "Ik ben aangekomen in het land van mijn dromen en kijk achterom...".
• Verwerk hierin wat je tot nu toe aan woorden en begrippen geleerd hebt.
- 7 • Schrijven aan je verhaal/gedicht voor de Gorcumse literatuurprijs (GLP) rond het thema "Omzien".

- Nogmaals: je kunt hierbij ook denken aan de vraag "Wat betekent 'vrijheid' voor jou?"

De wedstrijdseisen zijn: schrijf een verhaal (van maximaal 1000 woorden of gedicht (van maximaal 30 regels) en stuur dit in via www.gorcumseliteratuurprijs.nl/ikdoemee.

De verhalen en gedichten kunnen vanaf **15 januari tot 15 juni 2025** ingeleverd worden. Iedere inzending moet op **individuele** basis via het inzendformulier, voorzien van naam, leeftijd en woonplaats gedaan worden!

Scan en doe
ook mee

